

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINECA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Manuscrisele se adresează redacției
„Foaia Diecezană” iar banii de prenumăra-
țiune și inserțiuni administrației „Tipog-
rafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
edict etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

Amintirei lui Ștefan Jianu

Să-ți mai aducem flori pe mormântul proaspăt! Ne plâng încă ochii, se preling lacrimile pe ele, de ar rândui numai Tatăl, ca vântul ce suflă turbat în toamna asta târzie, să le rămână cât mai mult frăgezimea... florilor recunoștinții, iubirii și admirației noastre. Căci vrednic ești să ne stăruești cât mai mult în amintire, vrednic ești să petrecem cât mai îndelung în atmosfera sufletului tău.

Plecași atât de tiner din casa simplă din Albunar, cu menirea sfântă de a fi mărturie tare puterii de viață românească a zărilor aceloră, pentru al căror rost nesigur de mâne, îndoiala și neliniștea ne frământă azi. Plecași în Panciova străină și înstrăinată, nu ca să Te cutopească valurile ei tulburi, ci ca să mântuești neamului suflete din văltoarele ei pline de ademeneli. — „Eram atât de mândri cu el noi, Românii, dela liceul deacolo. La examenele de gimnastică vuia publicul „Jianu, Jianu”, și nouă parcă ni-se spărgea pieptul de fală, când se întorcea în șirurile noastre frumos, energic, victorios cu demnitatea învingătorului român, în zgomotul lung al aplauzelor și strigătelor lumii extaziate. Era al nostru, învingerea lui era triumful nostru. Și ne aduna în amurguri, și ne îndemna atât de frumos să vorbim... românește. Și ne chema în sărbători, ne învăța să cântăm apostolul, și cu atâta drag ne ducea la biserică... românească. Pe mulți îi va fi oprit el de a se pierde în apele străinismului, multora li-a cuvântat el dragostea de neam” — Și lacrimi mari alunecau, se amestecau cu picurii ce cădeau din înălțime pe fața prietenului, care-mi povestea ce a fost Jianu în Panciova străină.

Strănt Ți-a fost însă locul acolo, Te dorii după larg, Te ardea dorul să Te îmbeți de apa tare, curată a sufletului românesc. Drag

luptător — Te mistuiai, ca în strâmtetele încăperi ale inimii Tale — să ai tot largul vieții neamului Tău. Și pleci la Brașov, și în zidirea unde pururi străjuia-va duhul marelui Șaguna, culegi, sorbi, mănânci par'că în poșta-ți uriașă scripturile, cari îți deslușiau rosturile neamului tău, cari îți lămuriau, și creșteau vrerile și idealurile Tale sfinte și mari.

Ce dorinte Te-or fi frământat, ce planuri gingatice Te-or fi zbuciumat? O, nu e greu de înțeles, când Te vedem voind, aproape de leagănul obârșiei noastre. Nu ai chip de a-Ți răcori văpaia dinlăuntru în umbra columnei lui Traian, căci fost-ai și Tu unul dintre cei mulți, cari au de a se lupta nu numai cu pornirile mari și nepotolite ale sufletului dornic de zări fără margini, ci și cu nevoile, năcazurile și mizeriile vieții, cari adesea, durere, macină pilastrii de razim, fac de se năruie palatul de marmură albă al idealismului. Te oprești deci în Fiume, să faci maturitatea în limba italiană, odrasla cea mai mare a graiului nostru străbun roman, sora cea mai apropiată a glasului românesc, sfânt nouă.

Vino, de ne spune suflete, ce dor Te-a a-lergat, ce gând măreț Te-a alungat tot mai sus spre piscul, de unde să ai priveliștea deplină a întregii vieți a neamului tău obidit?

Pleci apoi la Cernăuț. Da, căci plină îți era simțirea de omul iubirii celor din sate. Da, pentru că scrutând trecutul Te-ai convins, că acolo e locul celor curați și mari în gânduri — în ușa altarului dela sat, de unde pe lângă cuvântul ce mântue sufletul pentru viața de apoi, să pornească și cel-ce chemat e aici să aducă mântuirea sufletului neamului Tău. Te cheamă însă înainte de vreme și biserică și neamul — conducător al școalelor noastre. Și ani întregi ți-ai măcinat în tăcere energiile, muncind fără altă răs-

plată, decât cea a conștiinței multămilor, că viața Ta de mucenicie, e plină cinstită a unei misiuni românești. Cele mai înfricoșate talazuri căutat-au să dărâme bietele noastre școli, să sape temelia neamului nostru; de câte ori n'a trebuit să faci vânt puternic din bătaile inimii Tale, ca să abați și frângi izbirile lor fărădelege?

Suflet drag! Când am venit aici Te-am găsit în zbuciumul cel mai greu de a salva pedagogia, cuibul sfânt, unde se plămădesc paznicii sufletului nostru, și am stat înmărmurit în fața puterii de muncă și a înțelepciunii Tale. Mi-ai dat prilej să mă cobor până în tainele sufletului Tău și lacrimi mă podidira, găsind atâtea bunătăți, atâtea cinste, atâtea curățenie, atâtea măreție înrânsul. Suflet drag! Tu cât ai rătăcit pe acest tărâm al deșertăciunilor, Tu n'ai împrumutat decât suflul cald inimilor înghețate, n'ai îmbiat decât strop de mângâiere sufletelor năcăjite, Tu n'ai făcut altceva, decât -- bine. Te-am văzut apoi în zilele încă proaspete, când duhul libertății a prins să răscolească și pornirile noastre înăbușite de atâtea veacuri. Te-am văzut în seara de 23 Oct., când dușmanii de vecie au vrut prin înșelăciune să ne stoarcă jurământ steagului lor. Ai venit pe neașteptate ca o furtună, și fiecare vorbă ce ți-s'a descărcat din adâncurile sufletului, a fost un trăsnet ce aducea moarte lor, și stărnia flacăra curățitoare nouă. „De vă purtați cinstiți, nu avem motiv, să ne purtăm altminteri; de credeți însă că arma vă ajută, să nu uitați că avem și noi mâni voinice și sănatoase”. Și au rămas incremenți în rușinarea lor -- ei; noi însă, noi cutreeram văzduhurile, și îngusta ni-ar fi fost și nemărginirea de am fi putut-o cutreera. În sara aceea mare s'a trezit din letargie cetatea lui Doda, din sara aceea au început copiii lui să fie cu adevărat stăpâni destinelor lor. Dar tot din seara aceea Tu, îngerul, cel-ce ai vestit celor în căutare, nedumerire și tânguire -- învierea, Te-ai pus la pat. Atât de înflorător e, cel-ce ai luat în ochii noștri dimensiuni supranaturale, să Te știu brusc doborât, culcat de boală. Te-am văzut apoi după opt zile cum Te stângi încet, domol ca o făclie. Departe de casa părintească departe de rudeniile Tale. Te-ai stâns încunjurat de prietenii măhniți, cari cu greu vor putea să provada și slujba ta, vrednic, cinstit soldat al neamului!

Au căzut brumele, s'au ofilit și cele din urmă flori din lume; șueră afară vânt înflorător și spulberă și frunzele ultime ale arborilor. Dar bate și un alt vânt și la bătaia lui sufletul nostru se face mândră grădină: muguri se trezesc frunze învierzesc, flori se îmbobolesc. Tu, drag grădinar, de ce Te-ai dus? Atâtea lipsă ar fi, să

grijești moștenirea sfântă, chemată să dea rodul libertății unui neam! Dormi în pace! La groapa Ta, cu adevărat nu putem spune, decât bine. Jalnic e, dureros e, ne plâng ochii, ne plânge inima -- dar cu cine să ne prindem de piept?

Dormi în pace! Iar voi Caransebeșeni grijiți cu sfințenie mormântul acestui Român adânc cinstit!

P. G.

Despre invidie

Exista în lume un soi de oameni, al căror suflet e cuprins de o boală, la aparență nevăzută, de invidie. Boala aceasta este un parazit, care trăiește numai în om. Cel contagiat areori are față veselă, nu rade nici odată decât numai când vede durerea; limba îi este amărâ de venin, iar fațeta lui e ca un vulcan, din care în tot momentul izbucnește câte-o pară de foc, lava invidiei. Despre aceștia a zis și înțeleptul Solomon: „Dinții lor sunt săbii și măselele lor cuțite”. (Prov. 30, 14). Când vad binele aproapelui îi cuprinde o părere de rău și sunt supărați. Ei suferă când vad pe cei dimprejur ridicându-se și se bucura, când îi vad cazând. Ei uită iarăși ce le-a zis înțeleptul Solomon: „Cel-ce se bucură de nenorocirea altuia, nu va rămânea nepedepsit”. (Prov. 17, 5). Mulți sunt atât de atinși de această boală, ca și îngălbinește și atunci boala se numește și invidie galbină. Văzând la cineva frumusețe sau capacitate, invidia nu poate să nu-și arate colții săi; dacă cumva e silit să laude pe cineva, și atunci invidiosul e gata, dar numai cu buzele, căci inima lui e obicinuită numai a săgeți. De boala aceasta se țin lanț: ura, vorbirea de rău, lacomia, defaimarea înșelăciunea, uciderea și altele asemenea. (Mărt. ortodoxa). Invidia e treaptă cea mai de jos a micimei de suflet a omului; ea dorește înșosirea celorlalți și nu ne ridică de fel. E în firea omului, că văzând la cineva ceva deosebit, invidia deloc îi pune întrebarea, de ce nu ești sau nu ai și tu așa ceva, sau cutare ce lucru; aceasta se observă și între copiii de școală până în viață târziu. Un om stăpân pe sine nu bagă în seamă acest glas tănuț al invidiei. — Această boală o vedem mai întâi la cei doi fii ai lui Adam, apoi la fiii lui Isaac; tot invidia a vândut pe Iosif Ismailitenilor și alte nenumărate exemple. Pe timpul Mântuitorului cărturarii și fariseii erau numai invidie și ură, văzând cum popoarele cred și se bucură de vederea minunilor ce le facea Fiul omului. Atât de tare erau stăpâniți de invidie, că și atunci când Mântuitorul le dovedea nețemeinicia întrebărilor lor, nu se lasau învinși, ci cautau fel și fel de pretexte să-l ispitească din nou. În cele din urmă invidia, ura lor l-a ridicat pe cruce. Dar și mai mare invidie l-a cuprins când au abuzat ca a învia din morți. Un fel de invidie a cuprins și pe ceilalți apostoli, când mama fiilor lui Zevedeu cuții ei s'au rugat pentru ca aceștia să fie unul deadreapta și altul deastanga în împărăția cerurilor, dar Mântuitorul prin pildele sale a alungat degrab germenul invidiei din sufletele lor. Invidia se număra între păcatele de moarte cele mai de căpetenie, cari sunt șapte.

De boala aceasta au suferit și cei vechi, dar suferă în deajuns și lumea de azi. La baza tuturor războaielor zace și invidia, această bubă, contra căreia nu prea este leac. Iuliu Caesar se temea de oamenii slabi, zicând că pe aceia îi mistuie invidia. Ma tem de Cassiu zicea: ce bine ar fi dacă omul acesta ar fi mai gras!

Și neamul nostru durere are ca toate popoarele, legi-oane întregi de invidioși, cu manifestarea tuturor relelor ce izvorăsc din ea. Se invidiază rudeniile, frații și surorile, părinții și fiii, alungând astfel din mijlocul lor acea dragoste, acea comoară, care odată pierdută, n'are viața nici un înțeles. Dacă nu ar fi invidie între noi, multe și mari lucruri am putea săvârși, dar așa invidia ne stă în cale, căci n'avem energia să rupem zăgazul acesta și să înaintăm uniți în cugete și în simțiri. Poate că natura tocmai de aceea e așa frumoasă și armonică, că nu știe de boala aceasta, care se naște odată cu omul și moare totodată cu el. Cel-cu o poate alunga dela sine se poate număra între cei fericiți, căci nefiind invidioși deloc, desigur sunt blânzi, milostivi, iubitori de pace, iar pe aceștia însuși Mântuitorul i-a fericit. Ce câștigăm că invidiem frumusețea, bogăția, mintea, cuiva, pe acesta nu-l alterează invidia noastră, dar nici pe noi nu ne ridică mai pe sus, din contră ne desbrăcăm de cea mai mare poruncă a celui ce ne-a zis: Iubiți pe aproapele ca pe voi înși-vă..., căci dragostea nu pizmuește, nu caută ale sale, a zis și apostolul Pavel. Precum grădinarul se trudește să-și curățească grădina de buruiene și de polomidă, ca plantele folositoare să crească liber și să aducă mai mult rod, așa și fiecare om să depărteze din grădina sufletului său această polomidă periculoasă, numită invidie, care de incolțește odată în suflet nimiceste și celelalte însușiri bune ce ar mai fi acolo.

Această boală numai de pe băncile școlii se poate delătura, prin exemple vii și convingătoare și cari să rămână întipărite în memorie pentru viața de mai târziu. Să învețe fiecare a fi mulțumit cu starea sa și cu ce are. Când vorbim să fim sinceri, în conversațiunile noastre să nu criticăm persoane absente, nici să nu glumim pe socoteala cuiva. Fiecare să aibă în vedere, că prin invidie hulim pe bunul Dumnezeu, că după al lui chip și asemănare este făcut fiecare om și El a zis să ne iubim unii pe alții. Cei-ce cultivă această iubire între aceia nu are loc invidia, căci aceste două se eschid una pe alta. Dragostea trebuie plantată în sufletul copiilor atât în familie, cât și în școală; să li-se arate urmările rele ale invidiei și să știe toți, că și invidia este unul dintr-acele păcate, care împiedecă și întârzie venirea împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Invidioșii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu. (Gal. 5, 21) Iar apost. Petru zice: „Deci lăpădând toată răutatea, tot viclesugul și sătarniciile și pizmele și toate clevețirile, ca niște prunci decurând născuți să iubiți laptele cel cuvântător și fără de viclesug, ca printr-ansul să creșteți spre mântuire”. (1. Petru 2, 1. 2).

preotul Nicolae Văleanu

Ș T I R I

Adunarea Națională a națiunii române din Ungaria și Transilvania este convocată la Alba-Iulia, pe ziua de *Duminecă în 18 Noemvrie v.* (1 Decembrie st. n.) a. c. la orele 10 a. m. Apelăm la toți Românii să participe la acest praznic românesc.

În amintirea asesorului Ștefan Jianu. Ca să statornicească pentru viitorime numele acestui muncitor nepretențios în ogorul școlii românești, cei mai de aproape prieteni ai săi au pus baza unei fundațiuni, care să-i poarte numele și care va fi administrată de Consistoriul diecezan. Memoria ei este ajutoarea unui elev sărac, dar diligent, dela institutul nostru pedagogic. Rugăm în consecință pe toți prietenii și cunoscuții re-

gretatului asesor consistorial Ștefan Jianu, ca să contribuie la sporirea acestei fundațiuni. Toate contribuțiile se vor publica în „Lumina” și în „Foaia Diecezană”, și sunt a se trimite sau la administrația „Luminii”, sau la „Cassa Diecezană”. Până azi au încurs următoarele sume: Prea Sfinția Sa păriatele episcop Dr. E. Miron Cristea 200 cor; Înalt Prea Cuvioșia Sa păriatele arhimandrit Filaret Musta 150 cor; Nicolae Cornean paroh în Apadia 200 cor; Dr. Cornel Cornean, secretar consistorial 100 cor; Dr. Virgil Budințian, medic 100 cor; Ilie Orzescu, profesor 100 cor; Dr. Vasile Loichița, profesor 100 cor; Dr. Valeriu Meda, ref. consist. 100 cor; Alexandru Butiu, profesor 100 cor; Dimitrie Sgăverdia, contabil consist. 100 cor; Frideric Pauk, primar orășenesc 100 cor; Dr. Petru Florianu, senator orășenesc 100 cor; Dr. A. Farkas avocat 100 cor; Dr. E. Roth, avocat 100 cor; Dr. George Lăbontiu, avocat 100 cor; Constantin Călișun, iun. contabil 100 cor. Laolaltă: 1850 cor. Colecția urmează.

Manifestul națiunii române către popoarele lumii. Marele stat al națiunii române din Ungaria și Transilvania a adresat către popoarele lumii un înțelesit manifest, prin care le aduce la cunoștință „voința națiunii române de a-se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenesti... Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflați pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață... Nu mai voințe să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărâtă a-și înfrința pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii această voință și hotărâre a sa, națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenesti declarând sărbătorește, că din ceasul acesta oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârănarea.”

Conferință învățătorescă. Învățătorii români din fosta graniță militară s'au întrunit Joi în 8/21. Noemvrie 1918 în Caransebeș spre a-și preciza atitudinea în fața situației schimbate. Președintele conferinței a fost învățătorul dela școala de stat din Caransebeș: George Neanțiu. La propunerea inv. Iosif Olariu învățătorii români din graniță se constituie în sfat învățătoresc, care se supune intru toate Consiliului național al Românilor din Ungaria și Transilvania. Adunarea a fost stăpânită de însuflețire curată națională, care acum — după-ce s'au descătusat sufletele modestilor luminători ai satelor noastre — a izbucnit în mod elementar. Asupra învățătorilor a făcut impresie bună prezența și cuvintele de îmbărbătare ale d-lor Dr. Cornel Cornean, secretar consit. și Ilie Orzescu, profesor de pedagogie. Înainte fraților și să ne vedem cât mai curând întruniți în marea adunare a tuturor învățătorilor români din aretul nostru!

† **Alexandru Lebu**, mare proprietar în Sibiu, a murit în 29 Octomvrie a. c., lăsând întreaga sa avere de peste un milion bisericii și neamului românesc Fapta sa generoasă i-a câștigat nemurirea!

Raportul despre înmormântarea asesorului Ștefan Jianu în lipsa de spațiu, va urma în numărul viitor.

Pentru orfani

Glimboca II

Preotul George Frătilă trimite din nou — pe lângă colecta veche — încă **150 cor.**, și anume 11 cor. din discul sf. Ilie, iar 139 cor. colectate dela mai mulți inși.

„Calugară”

Dela sf. mănăstire s'au mai adunat și trimis 47 cor. 40 fileri.

Nr. 6240 E. ex 1918.

Circular

Cătră oficiile parohiale ortodoxe române din eparhia Caransebeșului.

Ordinațiunea noastră ddto 14 Septembrie a. c. Nr. 5548 E 1918, emanată în obiectul răscumpărării convenției episcopoești, s'a expedit din nebăgare de seamă și la Oficiile parohiale din comunele bisericesti, cari au răscumpărat convenția episcopoească.

Dreptaceea ordinațiunei de mai sus au să satisfacă numai Oficiile parohiale din comunele bisericesti cu convenția nerăscumpărată.

Caransebeș, în 6 Noemvrie 1918.

Dr E. Miron Cristea
episcop

Nr. 6233 Pres. 1918.

Higienă

Cătră

iubitul cler din eparhia Caransebeșului.

Boala spaniolă seceră mereu la jertfe în toate comunele noastre. Mulți s'ar putea mântui, dacă s'ar ști griji.

Deaceea îndatorez pe toți preoții, ca să ce-tească la cea mai deaproape slujbă din biserică următorul sfat medical:

1. Toți să-și spele cât mai des mâinile ca se fie tot mereu curate și să se spele de bureții sau baccilii, cari vor fi ajuns pe mâni.

2. Gura să se clătărească de mai multe ori pe zi cu tea fiartă din frunză de soc sau alt soi de tea.

3. Capul lucrului însă este, ca **îndată-ce se simte cineva rău, fără amânare să se puie în pat.** Nimenea să nu se încredă în puterile sale; ci — la caz de lipsă — rudeniile să-l silească cu orice preț, ca să se pue în pat, unde să fie îngrijit până ce i-au trecut fierbințele.

4. Boala aceasta deaceea seceră pe satele noastre atâtea jertfe pentrucă odăile locuințelor nu-s destul de curate. Mai toate boalele sunt produse de niște **bureți mici de tot**, s'au din niște vietăți atât de mici, încât un picur de apă cuprinde multe milioane. Unde-i gunoi, necurătenie, aier stricat, acestea se sporesc și dezvoaltă de minune.

Deaceea negreșit să se curețe locuințele temeinic. Podelele trebuiesc spălate, frecate bine, să se ducă toată murdăria. Păreții trebuiesc văruiți: mobilele scoase afară și colbăite; asemenea foalele și hainele de pat scuturate, bătute de praf, scoase la aier. Ferestriile trebuiesc în toată ziua deschise din când în când, ca să între aier curat.

Unde sfatul binevoitor al preoților nu ajută, acolo „sfatul național” trebuie să intrevie cu poruncă aspră, ca să se observe aceste sfaturi. Din negrijă mor mulți cu zile.

Sfatul acesta să-l repeteze preoții în biserică, de câte-ori vor afla de lipsă.

Caransebeș la 6 Noemvrie 1918.

Dr E. Miron Cristea
episcop.

Înștiințare.

După-ce epidemia, care bântue în ținutul nostru, n'a scăzut nici acum, vacanțele acordate elevilor dela institutul nostru teologic-pedagogic se prelungesc din nou până la alte dispoziții.

Caransebeș la 6 Noemvrie 1918.

Dr E. Miron Cristea
episcop.

Medicul

Dr Virgil Budințian

și-a reînceput praxa medicală și consultează zilnic între orele 8—10 și 3—4 la locuința sa din **Strada Timișorii Nr. 21** sau în spitalul orășănesc din loc.

